

Värdering av förmånsbestämda pensionsåtaganden

– en rättelse och ett förtydligande

I en tidigare artikel har Henrik Persson sammanfattat vad han anser bör vara god redovisningssed för dessa två frågor som rör förmånsbestämda pensionsåtaganden vid tillämpning av K3. Här publiceras nu en rättelse och ett förtydligande.

Text: Henrik Persson

Den 10 oktober publicerade *Balans* min artikel "Hur får pensionsåtaganden värderas i årsredovisningen?" om vad jag ansåg borde utgöra god redovisningssed av förmånsbestämda pensionsåtaganden vid tillämpning av K3.

Strax därefter uppmärksammades jag på ett felaktigt påstående som jag härmed vill korrigera.

En rättelse

Jag påstod att en orsak till att en värdering enligt PRI:s värderingsgrunder ger en mycket lägre skuld än en dito värdering av Alecta som inlösenpremie är att Alecta beräknar värdet enligt en annan metod, bland annat utifrån antaganden om slutlöner, personalomsättning och livslängd.

Det som jag påstod skulle innebära att Alecta värderar enligt en metod motsvarande den *Projected Unit Credit Method* som IAS 19 föreskriver för värdering av förmånsbestämda pensionsåtaganden.

Detta stämmer inte: enligt Alectas *Försäkringsvillkor för förmånsbestämd ITP 2* tillämpar också de en metod som beräknar den vid värderingstidpunkten intjänade pensionsrätten, multiplicerad med en kapitalvärdestariff. Alltså är det bara de antaganden som bygger upp tariffen som skiljer PRI-skulden från Alectas inlösenpremie. En jämförelse av PRI:s tryggningsgrunder och Alectas försäkringsvillkor ger vid handen följande:

- PRI tillämpar samma livslängdsantaganden som Alecta använder vid inlösen.
- Driftskostnadsbelastningarna är totalt sett relativt lika mellan PRI och Alecta, även om de beaktas på lite olika sätt. (PRI tillämpar en räntekurvbelastning, medan Alecta tillämpar både en räntekurvbelastning och en proportionell belastning.)

- PRI tillämpar för närvarande ett bruttoränteantagande på 3 procent, dock utan avdrag för avkastningsskatt, samt ett proportionellt konsolideringstillägg på 2 procent (konsolideringstillägget motsvarar ungefär ett avdrag på räntan med 0,1 procent). Det ska jämföras med att Alecta tillämpar bruttoräntan 0,5 procent och gör avdrag för avkastningsskatt med 0,2 procent.

Vidare är det Alecta som vid varje tidpunkt fastställer den intjänade pensionsrätt som PRI använder för beräkning av kapitalvärdet av intjänad pensionsrätt, eller pensionsåtagandet.

Sammantaget är det sålunda i praktiken enbart det annorlunda ränteantagandet som förklarar den stora värdeskillnaden.

Ett förtydligande

Fråga är kanske egentligen inte om en tillämpning av PRI:s grunder innebär att företagen visar lägre skuld; i slutändan ska ju samma belopp utbetalas till de som går i pension, oavsett hur pensionsåtagandena tryggas. Därför är frågan i stället om en tillämpning av PRI:s antaganden ger en oskälig fördröjning i redovisningen av pensionskostnaderna, genom redovisning av för låg skuld.

I replik till Anders Palm i *Pensionsnyheterna* den 28 oktober menade jag dock fortfarande att det finns en sådan "etablerad företagspraxis som är förenlig med lag och normgivning och som håller en god kvalitet", enligt BFN:s definition, som bör utgöra den goda seden. Den nuvarande praxisen har tillämpats under lång tid och fungerar väl, vilket förklaras med att inga arbetstagare, eller före detta arbetstagare, gått miste om sin tjänstepension på grund av för lågt redovisade pensionsavsättningar i arbetsgivarnas årsredovisningar. Om ett arbetsgivarföretag som tryggar i egen regi skulle gå i konkurs regleras arbetstagarnas upplupna PRI-rättigheter genom att garantiförsäkringen i sakförsäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti aktiveras och Alecta blir betalare av intjänade pensioner. Frågan om värderingen av

”De flesta rimligt insatta användarna av finansiella rapporter är nog hyggligt införstådda med den betydande värderingsskillnad som föreligger (om än inte exakt hur stor skillnaden är). Däremot kanske inte alla är medvetna om orsakerna till skillnaden.”

pensionsåtagande är i själva verket av betydelse för främst arbetsgivarföretagens *övriga* borgenärer och noterade företags investerare.

Därför bör man med fog kunna hävda att PRI:s värderingsgrunder är lämpligt uttryck för de pensionsåtaganden som företagen har på grund av de anställdas intjäning av pensionsrätter fram till bokslutsdagen, och att grunderna inte leder till en oskäligen fördröjning av redovisningen av pensionskostnaderna. Det är knappast rimligt att ändra företagens redovisning till beloppet för inlösen av åtagandet hos Alecta, eftersom det för nästan alla PRI-företag endast är ett tänkbart alternativ att lösa in sitt åtagande hos dem.

De flesta rimligt insatta användarna av finansiella rapporter är nog hyggligt införstådda med den betydande värderingsskillnad som föreligger¹ (om än inte exakt *hur* stor skillnaden är). Däremot kanske inte alla är medvetna om orsakerna till skillnaden. Den ska inte nödvändigtvis tolkas som ett uttryck för otillräckliga pensionsavsättningar (och i förlängningen sådan ”aktiebolagsrättslig insufficiens” som Palm skrev om i sin artikel från 2015), särskilt i alla företag som inte har för avsikt att lösa in sina pensionsåtaganden.

En förutsättning, för uppfattningen att PRI:s grunder är ett lämpligt uttryck för värdet på pensionsåtagandet, är att det överhuvudtaget är juridiskt möjligt att tillämpa andra värderingsgrunder

¹ Enligt PRI:s årsredovisning för 2021 (sid 25) uppgår de 1 097 anslutna företagens samlade pensionsskuld till 199 520 MSEK, beräknade utifrån deras grunder och som de kräver av de företagen ska trygga i form av balansräkningsavsättning och i pensionsstiftelse. På samma sida anger PRI att ”Försäkringsansvaret” uppgår till 333 492 MSEK, beräknat utifrån vad företagen skulle behöva betala för att lösa in sina åtaganden hos Alecta (som är det enda tillåtna enligt ITP-avtalet).

än de som Finansinspektionen föreskriver (vare sig det rör sig om PRI:s värdegrunder eller Alectas inlösenpremie). Flera, inklusive Anders Palm, hävdar bestämt att det inte är juridiskt möjligt (det som jag hänvisade till som den strikta tolkningen i *Balans*). Arbetsmarknadens parter hävdar dock, att tryggandelagen 4 § ger arbetsmarknadsparterna rätt att sätta egna värderingsgrunder; en rätt som de, genom PRI, alltså flitigt utnyttjar och har gjort under så lång tid att det utvecklats till en väl etablerad och accepterad praxis.

Vidare hävdar Finansinspektionen i sitt remissvar över SOU 2015:68 att myndigheten inte anser det lämpligt att arbetsmarknadens parter själva bestämmer värderingsgrunder, med argumentet att det inte skulle vara konkurrensneutralt, framför allt med avseende på ränteåtagandet. Lagstiftaren valde dock att inte ändra eller förtydliga Tryggandelagen avseende tillåtna värderingsgrunder. Jag menar att eventuell bristande konkurrensneutralitet skulle kunna undanröjas genom att redovisningsreglerna föreskriver att alla tillämpare använder samma värderingsparametrar (PRI:s).

Oavsett vilket anser jag att BFN bör förtydliga god redovisningssed.

HENRIK PERSSON

är auktoriserad revisor och redovisningsspecialist
Deloitte